

Rzeka Wisła u źródeł. Bibliografia

Z inicjatywy Społecznego Komitetu Obchodów Roku Rzeki Wisły dnia 22 czerwca 2016 roku Sejm Rzeczypospolitej przyjął uchwałę, w której ustanowił rok 2017 Rokiem Rzeki Wisły. Ten „wodny kręgosłup” Polski ma początek na zboczach Baraniej Góry w Beskidzie Śląskim i na terenie miasta Wisła. U źródeł także będzie obchodzony Rok Rzeki Wisły, gdyż należy zwrócić uwagę na znaczenie przyrodnicze, społeczne, gospodarcze i kulturowe największej polskiej rzeki. Z tej okazji pracownicy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Wiśle przygotowali bibliografię, która obejmuje najważniejsze tematy związane z początkami Wisły. Najbardziej obszerną część spisu stanowią opracowania ogólne i wielotematyczne, gdzie znalazły się liczne przewodniki turystyczne. Zawierają one nie tylko geograficzne opisy obszaru źródłiskowego, ale przedstawiają jego walory przyrodnicze (geologię, hydrologię, faunę i florę), dzieje poznania przez człowieka (legendy i podania, dzieje „odkryć” geograficznych i rozwój turystyki), a nawet czasem odzwierciedlenie w literaturze pięknej. Bibliografia właśnie według takich kryteriów została zbudowana w oparciu tylko i wyłącznie o zbiory biblioteki miasta Wisła. Jej zadaniem jest ułatwienie czytelnikom poszukiwań literatury przedmiotu oraz literatury pięknej, przyspieszenie prac nad przygotowaniem materiałów edukacyjnych i wskazanie konkretnych pozycji dostępnych w zbiorach. Brak w niej wielu publikacji, które dostępne są w bardziej wyspecjalizowanych placówkach. Bibliografię opracowały Ewa Szalbot, Wanda Kubień i Monika Śliwka, którym serdecznie dziękuję za wkład pracy, jaki włożyły w jej przygotowanie.

Renata Czyż

Wisła, dnia 15 grudnia 2016 r.

Rzeka Wisła u źródeł. Bibliografia

Opracowania ogólne i wielotematyczne

- Barański Mirosław J., *Beskid Śląski. Przewodnik*, Pruszków 2007, ss. 496.
- Barański Mirosław J., *Pasma Baraniej Góry. Przewodnik turystyczny (Beskid Śląski)*, Warszawa 1994, ss. 248.
- Barański Mirosław J., *Pasma Stożka i Czantorii. Przewodnik turystyczny (Beskid Śląski)*, Warszawa – Kraków, 1988, ss. 76.
- Barański Mirosław, *Pasma Baraniej Góry, cz. 1. Przewodnik turystyczny (Beskid Śląski)*, Warszawa 1999, ss. 280.
- Beskid Śląski. Informator turystyczny i krótki przewodnik z mapą szlaków*, oprac. A. Hławiczka, Katowice 1969, ss. 84.
- Beskid Śląski. Opis – informator – krótki przewodnik turystyczny z mapką szlaków*, red. A. Hławiczka, Katowice 1960, ss. 107.
- Bogumił Hoff (1829-1894) – „odkrywca” Wisły*, red. R. Czyż, Wisła 2014, ss. 136.
- Cichá Irena, *Berani hora / Barania Góra*, [w:] Cichá Irena, *Beskydské gruně za Olzou a Vislou / Beskidzkie gronie za Olzą i Wisłą*, [Czeski Cieszyn 2011], s. 180-197.
- Czerwiński Jan, *Beskid Śląski z plecakiem*, Kraków 2005, ss.122.
- Czerwiński Jan, Grzybowska Barbara, Klimek Paweł, *Beskidy. Beskid Śląski i Żywiecki, Beskid Mały i Makowski, Gorce i Beskid Wyspowy, Pieniny i Beskid Sądecki, Beskid Niski i Bieszczady*, Kraków 2007, ss. 253.
- Drewniak Franciszek, *Prezentacja współczesnej Wisły*, [w:] *Środowisko przyrodnicze Wisły (Monografia Wisły, T. 1)*, Wisła 2007, s. 17-38.
- Drewniak Franciszek, *Wisła. Przewodnik turystyczny. Trasy spacerowe*, Chorzów 2000, ss. 116; 2001, ss. 110; [2003] ss. 110; 2009, ss. 116.
- Figiel Stanisław, *Beskid Śląski*, Warszawa 2007, ss. 96.
- Grabowski Krzysztof, *Ustroń i Wisła. Spacerownik turystyczny*, Kraków 2016, ss. 63.
- Hoff Bogumił, *Lud cieszyński, jego właściwości i siedziby. Obraz etnograficzny, seria I. Górale Beskidów Zachodnich, t. I. Początki Wisły i Wiślanie*, Warszawa 1888 (reprint 1987), ss. 74.
- Informator turystyczny Wisła*, red. J. Chromik, Wisła 1989, ss. 26.
- Kobyliński Szymon, *Jej Królewska Mość Wisła*, Warszawa 1984, ss. 147.
- Kowalski Michał M., *Śląsk Cieszyński. Po obu stronach Olzy*, Kraków 2004, ss. 142.
- Krop Jan, Sosna Władysław, *Wisła miasto u stóp Baraniej Góry. Przewodnik turystyczny*, Wisła 1990, ss. 70.

Krop Jan, *Wisła*, Katowice 1980, ss. 16.

Krygowski Władysław, *Beskidy Śląski – Żywiecki – Mały i Makowski (cz. zachodnia)*, wyd. III, Warszawa 1974, ss. 498.

Krygowski Władysław, *Od Beskidu Śląskiego po Bieszczady*, Warszawa 1972, ss. 252.

Macoszek Antoni, *Przewodnik po Śląsku Cieszyńskim wraz z opisem topograficzno-etnograficznym i szkicem dziejów Księstwa Cieszyńskiego*, Lwów 1901 (reprint Cieszyn 2001), ss. 128.

Mikołajski Jerzy, Sołtysik Jerzy, *Beskid Śląski latem i zimą. Przewodnik*, Poznań 1993, ss. 60.

Miszta Anna, *Śląskie. Przewodnik pozytywny*, Katowice 2009, ss. 336.

Moskała Edward, *Schroniska PTTK w Karpatach Polskich*, Warszawa – Kraków 1980, ss. 511.

Nad Wisłą, red. A. Magnuszewski, W. Nowicki, Warszawa 2014, s. 65.

Niedźwiedź Anna, Figiel Stanisław, *Beskidy, cz. 1. Śląski i Żywiecki*, Bielsko-Biała 1996, ss. 388.

Od Jury po Beskidy. Przewodnik po województwie śląskim, red. J. Pleszyński, Katowice 2008, s. 96.

On the Vistula, ed. A. Magnuszewski, W. Nowicki, Warszawa 2014, ss. 252.

Przewodnik po szlakach rowerowych polskiej części Euroregionu Śląski Cieszyński oraz po polsko-czeskiej Pętli Euroregionalnej, red. B. Kasperek, D. Kruszelnicka, Kraków 2011, ss. 36.

Saysse-Tobiczyk Kazimierz, *W Beskidach*, Warszawa 1967, ss. 71.

Sosna Władysław, *Przez góry i przełęcze Beskidu Śląskiego*, Katowice 1996, ss. 251.

Sosna Władysław, Sikora Andrzej, *Ustroń, Wisła, Szczyrk i okolice*, Warszawa 1977, wyd. 2, ss. 208; wyd. 3, 1983, ss. 205.

Śląsk Cieszyński zaprasza, Cieszyn [2000], ss. 20.

Śląsk Cieszyński. Geografia i przyroda, red. W. Sosna, Cieszyn 1997, ss. 62.

Śląsk Cieszyński. Informator turystyczny, Katowice 2013, ss. 64.

Wieczorek Edward, *Śląskie. Informator krajoznawczy, mapa turystyczna*, ss. 108.

Winiarska Grażyna, Drewniak Franciszek, Pokorny Zdzisław, *Ustroń i Wisła. Przewodnik turystyczny. Trasy spacerowe*, Bielsko-Biała 2000, ss. 129.

Wisła 1047 tajemnic. Przewodnik Marka Kamińskiego, Gdańsk 2010, ss. 407.

Wisła, oprac. R. Danel, K. Raszka, Bielsko-Biała 1979, ss. 32.

Wisła. Film promocyjny 1998, [Wisła] 1998.

Wisła. Monografia rzeki, red. A. Piskozub, Warszawa 1982, ss. 447.

Wisła. Perła Beskidu Śląskiego, Wisła 1998, ss. [31].

Żerańska Monika, Żerański Marcin, *Cieszyńskie z dzieckiem*, Cieszyn 2013, ss. 72.

Legendy i podania

Chrzęszczewska Jadwiga, Warnkówna Jadwiga, *Podanie o Wiśle*, [w:] Kostyrko Hanna, *Klechdy domowe*, Wrocław 2010, s. 71-72.

Gorzechowska Jadwiga, Bernacka Barbara, *Jak to było przed laty na Baraniej u źródeł Wisły*, [w:] Gorzechowska Jadwiga, Bernacka Barbara, *Wisła śpiewna*, Warszawa 1982, s. 13-14.

Hoff Bogumił, *Imko Wisetka*, Wisła 2013, s. 141-142.

Hoff Bogumił, *Podanie o początkach Wisły*, [w:] Hoff Bogumił, *Lud cieszyński, jego właściwości i siedziby. Obraz etnograficzny, seria I. Górale Beskidów Zachodnich, t. I. Początki Wisły i Wiślanie*, Warszawa 1888 (reprint 1987), s. 1-2.

Juza-Jakubowska Marta, *Warkocz królowny Wisły*, [w:] Juza-Jakubowska Marta, *Najpiękniejsze legendy*, Kraków [2004].

Juza-Jakubowska Marta, *Warkocz królowny Wisły*, Warszawa 2016.

Lazar Paweł, *Imko Wisetka. Podanie o powstaniu Wisły. Opowiadanie dla dzieci*, [Wisła], b.d.

Morcinek Gustaw, *O Imku zwanym Wisetką*, [w:] Morcinek Gustaw, *Przedziwna Historia o zbójniku Ondraszku*, Warszawa 1988, s. 52-65.

Ondrusz Józef, *O Imku Wisetce*, [w:] Ondrusz Józef, *Cudowny chleb*, Warszawa 1984, s. 16-18.

Ondrusz Józef, *O narodzinach rzeki Wisły*, [w:] Ondrusz Józef, *Cudowny chleb*, Warszawa 1984, s. 9-10.

Safarzyńska Elżbieta, *Wisła*, [w:] Safarzyńska Elżbieta, *Legendy polskie*, Warszawa 2016, s. 38-40.

Zdzitowiecka Hanna, *Legenda o Wiśle*, [w:] Micińska-Łyżniak Irena, Wiśniewska Anna, *Lektury dla klasy 3 z ćwiczeniami*, Ożarów Mazowiecki 2015, s. 177-179.

Przyroda i ekologia

Blarowski Andrzej, Śniegoń Marek, *Przyroda Beskidu Śląskiego. U źródeł Wisły. Impresje fotograficzne*, Poznań 1988, ss. 107.

Buława Wiktor, *Rośliny rezerwatu Białej i Czarnej Wisetki*, Wisła 1987, ss. 16.

Cienciała Zbigniew, *Geologia*, [w:] *Środowisko przyrodnicze Wisły (Monografia Wisły, T. 1)*, Wisła 2007, s. 59-98.

Cienciała Zbigniew, *Wiślańskie wody*, [w:] „*Wiślańskie zapiski*”. Jubileusz 25-lecia Koła Przewodników Beskidzkich i Terenowych przy Oddziale PTTK „Wisła” w Wiśle. *Materiały z sesji popularnonaukowej 6 październik 2012 roku*, Wisła 2012, s. 29-44.

Cienciała Zbigniew, *Wody powierzchniowe*, [w:] *Środowisko przyrodnicze Wisły (Monografia Wisły, T. 1)*, Wisła 2007, s. 99-134.

Cybulska Elżbieta, *Barania Góra. Rezerwat przyrody*, [w:] *Z problemów ochrony przyrody województwa bielskiego*, red. D. Budkiewicz, Bielsko-Biała 1992, s. 33-42.

Czarna Wisetka, Biała Wisetka czyli Białka, [w:] Hoff Bogumił, *Lud cieszyński, jego właściwości i siedziby. Obraz etnograficzny, seria I. Górale Beskidów Zachodnich, t. I, Początki Wisły i Wiślanie*, Warszawa 1888 (reprint 1987), s. 4-12.

Dorda Aleksander, Mijał Leon, *Wisła*, [w:] *Rezerwaty przyrody Śląska Cieszyńskiego*, Ustroń 2002, s. 5-9, 25-29.

Drewniak Franciszek, *Świat przyrody*, [w:] *Środowisko przyrodnicze Wisły (Monografia Wisły, T. 1)*, Wisła 2007, s. 149-164.

Hławiczka Andrzej, *Przyroda Beskidu Śląskiego*, [w:] *Beskid Śląski. Opis – informator turystyczny – krótki przewodnik z mapką szlaków*, red. A. Hławiczka, Katowice 1960, s. 27-42.

Mędrzak Katarzyna, Mędrzak Wojciech, *Rezerwat „Wisła”*, „*Przyroda Polska*” 2016, nr 12, s. 24-25.

Migoń Piotr, *Rzeki Polski*, Wrocław 2000, ss. 48.

Mijał Magdalena, *Nadleśnictwo Wisła*, [Wisła 2013], ss. 26.

Osobliwości i atrakcje przyrodnicze Beskidzkiej 5, red. A. Dorda, Cieszyn 2009, ss. 208.

Podręcznik dobrych praktyk pasterskich, red. Z. Wilczek, Będzin 2015, ss. 100.

Rzońca Zenon, *Hodowla głuszca w nadleśnictwie Wisła*, Wisła 2005, ss. 31.

Ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza na Baranią Górę, red. A. Klimek, Wisła 2003, s. 34.

Śląsk Cieszyński. Geografia i przyroda, red. W. Sosna, Cieszyn 1997, ss. 62.

Wilczek Zbigniew, *W sprawie udostępnienia źródeł Wisły w rezerwacie przyrody „Barania Góra”*, „Przyroda Polska” 2015, nr 4, s. 16-17.

Współistnienie, czyli miejsca spotkań przyrody i człowieka, [w:] *Osobliwości i atrakcje przyrodnicze Beskidzkiej 5*, red. A. Dorda, Cieszyn 2009, s. 123-124.

Turystyka i wyprawy badawcze

Czyż Renata, *Zanim przyszedł Hoff... Wyprawy naukowo-badawcze i podróże patriotyczne do Wisły*, [w:] *Bogumił Hoff (1829-1894) – „odkrywca „Wisły”*, red. R. Czyż, Wisła 2014, s. 7-26.

Drewniak Franciszek, *Walory turystyczne współczesnej Wisły*, [w:] *Wisła [1593]-1993. W czterechsetlecie powstania miejscowości*, [Cieszyn 1993], s. 71-75.

Halemba Piotr, *Źródła do dziejów polskiej turystyki i eksploracji w Beskidzie Śląskim w XIX wieku*, [w:] „Prace baraniogórskie IV”, Wisła – Kraków 1996, s. 23-26.

Kocych-Imielska Maria, *Echa od źródeł Wisły*, [w:] „Kalendarz Cieszyński 2010”, Cieszyn 2009, s. 43-48.

Kocych-Imielska Maria, *Ludwika Zejsznera podróże po Beskidach*, „Kalendarz Beskidzki 1971”, [Bielsko-Biała 1970], s. 139-144.

Od PTT do PTTK na ziemi cieszyńskiej, red. K. Chmiel, W. Sosna, A. Szupina, Cieszyn 1985, ss. 199.

Sikora Stanisław, *Początki turystyki polskiej*, [w:] *Beskid Śląski. Opis – informator turystyczny – krótki przewodnik z mapką szlaków*, oprac. A. Hławiczka, Katowice 1960, s. 80-100.

Sosna Władysław, *O początkach turystyki u źródeł Wisły w Beskidzie Śląskim*, [w:] *Wisła [1593]-1993. W czterechsetlecie powstania miejscowości*, [Cieszyn 1993], s. 62-70.

Sosna Władysław, *Rozwój polskiej turystyki w Beskidzie Śląskim w latach 1920-1932* [w:] „Prace baraniogórskie IV”, Wisła – Kraków 1996, s. 37-43.

Literatura piękna

Baczyński Kamil, *Wisła*, [w:] Baczyński Kamil, *Utwory zebrane*, Kraków 1961, s. 91.

Branc Irena, *Kamienie z wiślańskich zboczy*, Wisła 2006, s. 17-19.

Branc Irena, *O czym śpiewają beskidzkie lasy*, Wisła 2012, s. 12, 14.

- Branc Irena, *Zerwane liście wspomnień*, Wisła 2007, s. 44-45.
- Broniewski Władysław, *Film o Wiśle*, [w:] Broniewski Władysław, *Poezje*, Warszawa 1959, s. 177-178.
- Broniewski Władysław, *Wisła*, [w:] *Poezja Polski Ludowej. Antologia*, oprac. R. Matuszewski, S. Polak, Warszawa 1955, s. 140-142.
- Broniewski Władysław, *Wisła*, Warszawa 1982, ss. 32.
- Krop Ludmiła, *Higiena osobista i inne rzeczy wymagane*, Wadowice 2015, s. 42-44.
- Lazar Paweł, *Humoreski wiślańskie*, Wisła 1999, s. 35-37.
- Maryniok-Cieślarkowa Władysława, *Roztomila Wisło*, Wisła 1980, ss. 30.
- Michalska Ewa, *Chłopskie słowo*, Warszawa 1977, s. 51.
- Od źródeł Wisły. Wiersze i gawędy Wiślan*, red. A. Oczkowska, Cieszyn 2000, s. 53, 58, 90, 116-118, 122-123, 129-131, 139-140, 143, 148-149, 173-174, 179-180, 193-194, 276-281, 321-322, 331-332.
- Pilch Jerzy, *Bezpowrotnie utracona leworęczność*, Kraków 1998, ss. 248; 2008, ss.248; 2015, ss. 276.
- Pilch Jerzy, *Drugi dziennik*, Warszawa 2012, ss. 464.
- Pilch Jerzy, *Dziennik*, Warszawa 2012, ss. 464.
- Pilch Jerzy, *Indyk beltsville. Opowiadania zebrane*, Kraków 2016, ss. 773.
- Pilch Jerzy, *Inne rozkosze*, Poznań 1995, ss. 282; Warszawa 2012, ss. 175.
- Pilch Jerzy, *Marsz Polonia*, Warszawa, 2008, ss. 190.
- Pilch Jerzy, *Moje pierwsze samobójstwo i dziewięć innych opowieści*, Warszawa 2006, ss. 302.
- Pilch Jerzy, *Pod Mocnym Aniołem*, Kraków 2001, ss. 265.
- Pilch Jerzy, *Sobowtór zięcia Tolstoja*, Warszawa 2010, ss. 71, 60.
- Pilch Jerzy, *Tezy o głupocie, picciu i umieraniu*, Kraków 2009, ss. 242.
- Pilch Jerzy, *Tysiąc spokojnych miast*, Londyn 1997, ss. 182; Kraków 2016, ss. 252.
- Pilch Jerzy, *Wiele demonów*, Warszawa 2013, ss. 479.
- Pilch Jerzy, *Zawsze nie ma nigdy Jerzy Pilch w rozmowach z Ewelina Pietrowiak*, Kraków 2016, ss. 256.
- Pilch Maria, *Wisła naszych przodków*, Bielsko-Biała 1979, ss. 83.
- Pilch Maria, *Ze starej Wisły*, Cieszyn 1986, ss. 100.
- Pilchówna Maria, *Wisła wieś słowiańsko-ewangelicka. Regionalne szkice literackie z 11 ilustracjami i okładką art. mal. Pawła Stellera*, Bytom 1948, ss. 99.

- Pol Wincenty, *Do Wisły*, [w:] Pol Wincenty, *Wybór poezji*, Wrocław 1963, s. 93-95.
- Stobnicki Mieczysław, *Czarna Wisielka*, [w:] *Ziemia cieszyńska wierszem malowana*, oprac. I. Kula, M. Strządała, Cieszyn 2004, s. 32.
- Szturc Maria, *Spod smrekowych groni*, Cieszyn 2009, s. 9.
- Szubel Lucyna, *Wisła*, [w:] „Karta Groni. Wydawnictwo społeczno-kulturalne poświęcone sprawom Żywiecczyzny i Beskidów”, nr 12, Żywiec 1984, s. 133.
- Wegrzyn Kazimierz Józef, *Dom na rozdrożu*, Cieszyn 2000, s. 98-99.
- Wisła u źródeł w poezji poetów regionalnych*, wybór J. Krop, Wisła 2009.
- Żeromski Stefan, *Wisła*, [w:] Żeromski Stefan, *Wiatr od morza*, Warszawa 1970, s. 11.

Historia literatury

- Borowy Waclaw, *Wisła w poezji polskiej*, [w:] Borowy Waclaw, *Studia i szkice, T. 1*, Warszawa 1983, s. 412-496.
- Czyż Renata, *Literackie ścieżki wokół źródeł Baraniej Góry*, [w:] „*Wiślańskie zapiski*”. Jubileusz 25-lecia Koła Przewodników Beskidzkich i Terenowych przy Oddziale PTTK „*Wisła*” w *Wiśle*, Wisła 2012, s. 45-52.
- Gawlikowska Joanna, *Jerzy Pilch. Inne rozkosze*, [w:] Gawlikowska Joanna, *Przeboje prozy XX wieku. Literatura światowa i najnowsza polska. Propozycje zajęć fakultatywnych z języka polskiego*, Goleiszów 1997, s. 198-213; Goleiszów – Warszawa 2001, s. 233-248.
- Kocych-Imielska Maria, *Echa od źródeł Wisły*, [w:] „*Kalendarz Cieszyński 2010*”, Cieszyn 2009, s. 43-48.
- Kubisiowska Katarzyna, *Pilch w sensie ścisłym*, Kraków 2016, ss. 478.
- Rosner Edmund, *Bolesław Prus w Beskidach*, Bielsko-Biała 1985, ss. 32.
- Rosner Edmund, *Jan Sztudynger u źródeł Wisły*, [w:] Rosner Edmund, *Beskidzkie ścieżki pisarzy*, Katowice 1982, s. 77-91, 141-142.
- Rosner Edmund, *Marii Konopnickiej związki Beskidami*, Bielsko-Biała 1979, ss. 32.
- Rosner Edmund, *Obraz Śląska Cieszyńskiego w literaturze pięknej*, [w:] *Od PTT do PTTK na ziemi cieszyńskiej*, red. K. Chmiel, W. Sosna, A. Szupina, Cieszyn 1985, s. 170-173.